ביי א ליטעראַרישע שטחה

(וועגן דר. קאצענעלענבאגנ'ס באנקעט לכבוד דער דערשיינונג פון זיין בוך „רייזעס" ארויסגעגעבן פון דער טאראנטער איר. קולטור געזעלשאפט).

פון נ. סטאלניץ

הפנים אזוי האט דער גרול געוואלט, אז דר. קאצענעלענבאגנ'ס בוך „דייזעס", אויף וועלכן ער האט ערנסט געארבייט יאהרען לאנג אין ליטע, און געציעלט מיט א כונה צו שאפען אן ענגע פריינטשאפט צווישען די אידען מיט זיי־ערע ארומיגע ליטווישע און לעטישע שכנים, זאָל דוקא דערשיינען דא ביי אונז אין דער ווייטער לאנדערע, און דאך באקומען אזא ווארימען אפקלאנג אפילו ביי די ליטווינער און לעטען — א פאקט אז די דאזיגע נאציאנאלע גרופען וואס געפינען זיך אין טאראנטא האבען מיט צופרידענהייט געשיקט צום באנקעט זייערע פארטרעטער.

דאס בוך טראגט נאך מיט זיך פיעל מעהר חשיבות וואס דוקא איצט, ווען במעט דער גאנצער חלק איז פאר'סמ'ט פון העסליכען שאוועניזם, גאליגען פעל־קער־האס, ווען איבעראל האלט מען אין שליפען און גרייטען די כלי־זין איין פאלק קעגען צווייטען, איז יעדער פריער־ליכער טאָן, יעדער פעלקער פארברידער־רונגס־קלאנג פאר אונז זיי א באלזאם. אין ערקוויקונג און אפפרישונג אין דער שווער געפרעסטער שטימונג וואס איז ארומגע־צאמט געוואָרען מיט די גראבע אומער־טרעגליכע קייטען פון פאר'כישופ'טען שווארצען מיליטאריסטישען כח...

און אז אונזער אידיש־אינטעלעקטו־עלע טאראנטא האט יא געהערינ פאר־שטאנען אפפוישאצען. די באדייטונג פון אזעלכע שאפונגען איז נעווען בולט דער־פון וואס מ'האט קאצענעלענבאגנען שוין בלוין אין איין יאהר צייט וואס ער גע־פינט זיך ביי אונז אין טאראנטא, דער־מעגליכט ארויסצוגעבען זיין בוך אויף א גאר נעהויבענעם אופן, און די קולטור גע־זעלשאפט וועלכע איז די ארויסגעבערין פונ'ם בוך, האט איהם אויך געגעבען א גאר פאסיגען באנקעט לכבוד דעם בוך־דערשיינונג.

אויף אן עהנליכען שטייגער האט אויך אנגעמערקט אין זיין דערעפנונגס־ווארט דער פארזיצער פונ'ם באנקעט, ל. קאפלאוויסקי, אז די אידישע קולטורעלע טאראנטא מעג באמת שטאלץ זיין מיט אזא אינטעלעקטועלען כח וואס זי האט צובאקומען אין דער פערזאן פון ד. מ. צענעלענבאגנען. פאר טאראנטא איז גע־ווים פארבונדען געווען מיט גרויס שווע־ריגקייט פאר דער פינאנציעל־ארעמער קולטור־געזעלשאפט ארויסצוגעבען דאס ווערק, אבער דאך זענען די איינינע נא־הענטסטע פריינט פון מחבר אויף א מיי־נוט ניט אנטווישט געווארען, און עקשנות'־דיג אנגענאגנען מיט דער ארבייט ביז זיי האבען דערפיהרט צייער רצון צום ציעל.

דאס ערשטע באנריסונגס־ווארט האט דער באנקעט פארזיצענדער געגעבען צו נרשון פאמעראנץ, אלס פארשטעהער און סעקרעטאר פון דער הינער קולטור געזעל־שאפט, וועלכע איז איינגעטייל דער הויפט מחותן פון דער דאזיגער שמחה.

נ. פאמעראנץ האט אין זיין באגריי־סונג אנב אויך באטאנט, אז דאס איז ניט דער ערשטער טריט קאצענעלענבאגנ'ס אין דער אידישער ליטעראטור, נאר ער איז שוין א תושב מיט א רייכער צאהל ערנסטערע ערצעהלונגען פון אויסהאדעווען פון אויפגעשטאנען וואס יא געהערינ פאר־שטאנען אפפוישאצען. די באדייטונג פון אזעלכע שאפונגען איז געווען בולט דער־פון וואס מ'האט קאצענעלענבאגנען שוין בלוין אין איין יאהר צייט וואס ער גע־פינט זיך ביי אונז אין טאראנטא, דער־מעגליכט ארויסצוגעבען זיין בוך אויף א גאר נעהויבענעם אופן, און די קולטור גע־זעלשאפט וועלכע איז די ארויסגעבערין פונ'ם בוך, האט איהם אויך געגעבען א גאר פאסיגען באנקעט לכבוד דעם בוך־דערשיינונג.

אויף אן עהנליכען שטייגער האט אויך אנגעמערקט אין זיין דערעפנונגס־ווארט דער פארזיצער פונ'ם באנקעט, ל. קאפלאוויסקי, אז די אידישע קולטורעלע טאראנטא מעג באמת שטאלץ זיין מיט אזא אינטעלעקטועלען כח וואס זי האט צובאקומען אין דער פערזאן פון ד. מ. צענעלענבאגנען. פאר טאראנטא איז גע־ווים פארבונדען געווען מיט גרויס שווע־ריגקייט פאר דער פינאנציעל־ארעמער קולטור־געזעלשאפט ארויסצוגעבען דאס ווערק, אבער דאך זענען די איינינע נא־הענטסטע פריינט פון מחבר אויף א מיי־נוט ניט אנטווישט געווארען, און עקשנות'־דיג אנגענאגנען מיט דער ארבייט ביז זיי האבען דערפיהרט צייער רצון צום ציעל.

דאס ערשטע באנריסונגס־ווארט האט דער באנקעט פארזיצענדער געגעבען צו נרשון פאמעראנץ, אלס פארשטעהער און סעקרעטאר פון דער הינער קולטור געזעל־שאפט, וועלכע איז איינגעטייל דער הויפט מחותן פון דער דאזיגער שמחה.

נ. פאמעראנץ האט אין זיין באגריי־סונג אנב אויך באטאנט, אז דאס איז ניט דער ערשטער טריט קאצענעלענבאגנ'ס אין דער אידישער ליטעראטור, נאר ער איז שוין א תושב מיט א רייכער צאהל ווערק: „דייזעס" זענען געשא־פען געווארען, אום אליין צו קענען אר־בערגעבען געגען פונ'ם אריגינאל.

„איך מיין אבער אויך און פארשטעה אז קאצענעלענבאגנ'ס אויפגאבע איז ניט געווען דורכאויס צו זעהן דאס בוך זאל זיין בלויז געדרוקט, נאר זאל דער עיקר דערגרייכען צום לעזער, און ניט בלייבען ליגען אין דער ארכיוו, נאר זאל זיך גע־פינען דארט וואו עס דארף זיך געפינען, און ערשט דאן וועט די שמחה פול זיין. און דעריבער מוז איצט די זעלבע קולטור געזעלשאפט אין טאראנטא נאך דערגאנ־צען איהרע ארבייטען פון העלפען ענער־גיש פארשפרייטען דאס בוך.

פ. פרומהארץ, וועלכער איז איינער פון די טעטיגסטע קולטור טוער אויף דער הינער אידישער ארבייטער גאס, האט באַ־גריסט אין נאמען פון שטאדט קאמיטעט פון ארבייטער רינג, פון וועלכען ער איז אויך דער דירעקטאר איבער דער גאנצער פראוויניץ. אויך דער דאזיגער רעדנער פארזיכערט אז עס ווערט געהעריג אפגע־שאצט דער וויכטיגער אויפטו פון דעם מחבר, און גיט די פארשפרעכונג אז אויך דער ארבייטער רינג וועט אהן צווייפעל נעהמען אויף זיך מיט צופריעדענהייט די שותפות, דינע מיסיע פון פארשפרייטען דאס בוך. און אין דעם זאל דר. קאצענע־לענבאגנען געפינען זיין דערמוטיגונג פאר ווייטערער נאך מעהר פרוכטבארער ליטע־ראריישער טעטיגקייט.

דער פארזיצער שטעלט פאר דר. הורוויץ אלס אמעריקאנער אידישען פראַ־רוקט, וועלכער איז אגב דער פארזיצער פון שול־קאמיטעט און פון דעם פעדעראַ־ציע פון שול־קאמיטעטן אין דער אידישער גאס. דר. הורוויץ באטאנט אין זיין ווארט, אז דר. ,,דייזעס", אויף וועלכען ער האט ערנסט גע־ארבייט יאהרען לאנג אין ליטע, און גע־ציעלט מיט א כונה צו שאפען אן ענגע פריינטשאפט צווישען די אידען מיט זיי־ערע ארומיגע ליטווישע און לעטישע שכנים, זאָל דוקא דערשיינען דא ביי אונז אין דער ווייטער לאנדערע, און דאך באקומען אזא ווארימען אפקלאנג אפילו ביי די ליטווינער און לעטען — א פאקט אז די דאזיגע נאציאנאלע גרופען וואס געפינען זיך אין טאראנטא האבען מיט צופריעדענהייט געשיקט צום באנקעט זייערע פארטרעטער.

דאס בוך טראגט נאך מיט זיך פיעל מעהר חשיבות וואס דוקא איצט, ווען במעט דער גאנצער חלק איז פאר'סמ'ט פון העסליכען שאוועניזם, גאליגען פעל־קער־האס, ווען איבעראל האלט מען אין שליפען און גרייטען די כלי־זין איין פאלק קעגען צווייטען, איז יעדער פריער־ליכער טאָן, יעדער פעלקער פארברידער־רונגס־קלאנג פאר אונז זיי א באלזאם. אין ערקוויקונג און אפפרישונג אין דער שווער געפרעסטער שטימונג וואס איז ארומגע־צאמט געוואָרען מיט די גראבע אומער־טרעגליכע קייטען פון פאר'כישופ'טען שווארצען מיליטאריסטישען כח...

און אז אונזער אידיש־אינטעלעקטו־עלע טאראנטא האט יא געהערינ פאר־שטאנען אפפוישאצען. די באדייטונג פון אזעלכע שאפונגען איז געווען בולט דער־פון וואס מ'האט קאצענעלענבאגנען שוין בלוין אין איין יאהר צייט וואס ער גע־פינט זיך ביי אונז אין טאראנטא, דער־מעגליכט ארויסצוגעבען זיין בוך אויף א גאר נעהויבענעם אופן, און די קולטור גע־זעלשאפט וועלכע איז די ארויסגעבערין פונ'ם בוך, האט איהם אויך געגעבען א גאר פאסיגען באנקעט לכבוד דעם בוך־דערשיינונג.

אויף אן עהנליכען שטייגער האט אויך אנגעמערקט אין זיין דערעפנונגס־ווארט דער פארזיצער פונ'ם באנקעט, ל. קאפלאוויסקי, אז די אידישע קולטורעלע טאראנטא מעג באמת שטאלץ זיין מיט אזא אינטעלעקטועלען כח וואס זי האט צובאקומען אין דער פערזאן פון ד. מ. צענעלענבאגנען. פאר טאראנטא איז גע־ווים פארבונדען געווען מיט גרויס שווע־ריגקייט פאר דער פינאנציעל־ארעמער קולטור־געזעלשאפט ארויסצוגעבען דאס ווערק, אבער דאך זענען די איינינע נא־הענטסטע פריינט פון מחבר אויף א מיי־נוט ניט אנטווישט געווארען, און עקשנות'־דיג אנגענאגנען מיט דער ארבייט ביז זיי האבען דערפיהרט צייער רצון צום ציעל.

דאס ערשטע באנריסונגס־ווארט האט דער באנקעט פארזיצענדער געגעבען צו נרשון פאמעראנץ, אלס פארשטעהער און סעקרעטאר פון דער הינער קולטור געזעל־שאפט, וועלכע איז איינגעטייל דער הויפט מחותן פון דער דאזיגער שמחה.

נ. פאמעראנץ האט אין זיין באגריי־סונג אנב אויך באטאנט, אז דאס איז ניט דער ערשטער טריט קאצענעלענבאגנ'ס אין דער אידישער ליטעראטור, נאר ער איז שוין א תושב מיט א רייכער צאהל ווערק: „דייזעס" זענען געשא־פען געווארען, אום אליין צו קענען אר־בערגעבען געגען פונ'ם אריגינאל.

„איך מיין אבער אויך און פארשטעה אז קאצענעלענבאגנ'ס אויפגאבע איז ניט געווען דורכאויס צו זעהן דאס בוך זאל זיין בלויז געדרוקט, נאר זאל דער עיקר דערגרייכען צום לעזער, און ניט בלייבען ליגען אין דער ארכיוו, נאר זאל זיך גע־פינען דארט וואו עס דארף זיך געפינען, און ערשט דאן וועט די שמחה פול זיין. און דעריבער מוז איצט די זעלבע קולטור געזעלשאפט אין טאראנטא נאך דערגאנ־צען איהרע ארבייטען פון העלפען ענער־גיש פארשפרייטען דאס בוך.

פ. פרומהארץ, וועלכער איז איינער פון די טעטיגסטע קולטור טוער אויף דער הינער אידישער ארבייטער גאס, האט באַ־גריסט אין נאמען פון שטאדט קאמיטעט פון ארבייטער רינג, פון וועלכען ער איז אויך דער דירעקטאר איבער דער גאנצער פראוויניץ. אויך דער דאזיגער רעדנער פארזיכערט אז עס ווערט געהעריג אפגע־שאצט דער וויכטיגער אויפטו פון דעם מחבר, און גיט די פארשפרעכונג אז אויך דער ארבייטער רינג וועט אהן צווייפעל נעהמען אויף זיך מיט צופריעדענהייט די שותפות, דינע מיסיע פון פארשפרייטען דאס בוך,